

Kunstenaars treffen maatregelen na de btw-verhoging

“Maak kunst laagdrempelig”

Het kwam als donderslag bij heldere hemel: de verhoging van de btw voor beeldend kunstenaars per 1 januari 2011. Een half jaar later volgden de podiumkunsten. Hoe hebben kunstenaars deze maatregel overleefd?

■ tekst Sanne van der Most ■ illustratie Vijselaar en Sixma ■ fotografie De Beeldredactie

Kunstenaars zijn boos over de btw-verhoging. Dat blijkt uit de vele ingezonden brieven aan de redactie van Eigen Bedrijf. Kunstcoach Erik Langeveld – van huis uit fagottist – begrijpt het als geen ander. Hij adviseert kunstenaars in hun loopbaan en ziet de gevolgen elke dag voorbijkomen. “Het is ook een behoorlijk oneerlijke maatregel. Eerst werden de subsidies ingetrokken en dan wordt de btw ook nog eens verhoogd van zes naar negentien procent. De lat ligt nu wel erg hoog; de sector wordt dubbel getroffen. Dat kan toch nooit de bedoeling zijn?” Het gevolg is dat kunst veel duurder wordt en dat de bezoekersaantallen in theaters teruglopen. “Dat zie je nu al. Natuurlijk is nooit één op één te zeggen waar dat precies door komt, maar het heeft er ongetwijfeld mee te maken. En dan te bedenken dat het circus en het voetbal gewoon voor het lage tarief kunnen doorgaan. Natuurlijk moeten we bezuinigen, maar hier valt haast een soort rancune tegen de kunstsector in te

bespeuren. Wat doe je eraan? Wachten tot er een nieuwe regering komt? Daar hebben we nu natuurlijk niks aan.”

Als de eerste boosheid is gezakt

Waar kunstenaars volgens de kunstcoach wél wat aan hebben, is juist nu proberen het tij te keren. “Uit woede is nog nooit een mooi product voortgekomen. Daarom adviseer ik kunstenaars deze maatregel gewoon te accepteren en, als de eerste boosheid is gezakt, op zoek te gaan naar nieuwe mogelijkheden en manieren om

risico's te spreiden. Bijvoorbeeld door les te gaan geven. Maar ook door een wat meer zakelijke markt aan te boren. Bedrijven kunnen kunstwerken vaak helemaal aftrekken van de belasting door ze op te voeren als bijvoorbeeld pr-kosten.” Een ander advies dat Langeveld kunstenaars op zijn wekelijks gratis spreekuur geeft, is het aangaan van samenwerkingsverbanden. “Natuurlijk is dat makkelijker gezegd dan gedaan. Kunstenaars zijn over het algemeen vrij solitair en kruipen snel terug in hun eigen atelier. Toch loont het »

Virtuele galerie voor kunst

Fotografie boeken, dichtbundels, designmeubels, hippe kleding en tickets voor het theater. Je kunt het zo gek niet bedenken of het is te koop op ShopCultuurBewust.nl, een virtuele winkelstraat waar kunstenaars hun producten aanbieden voor een zeer schappelijke prijs. Met haar website helpt initiatiefneemster Marjolijn Theunissen

kunstenaars hun werk te verkopen en hen minder afhankelijk te maken van subsidies. Het concept is helder: kunstenaars betalen 25 cent per geplaatst product. Wordt er iets verkocht, dan kost dat vijf procent commissie en één euro transactiekosten. www.shopcultuurbewust.nl

om collectiefjes aan te gaan en samen op te trekken in het organiseren van exposities en dergelijke. Doe dat niet één keer per jaar maar gewoon iedere week. Ikea is toch ook niet maar één dag per jaar open? En waarom is er eigenlijk geen kunstsUPERmarkt? Gewoon een toegankelijke plek waar iedereen kunst kan kopen. Ateliers zijn vaak van die nare plekken waar zo op je wordt gelet. Daar voelt lang niet iedereen zich op zijn gemak. Maak het laagdrempeliger. Dan kopen mensen eens wat anders dan een standaard ingelijste kunstwerk van Ikea.”

“Al die jaren subsidie heeft kunstenaars lui gemaakt”

Survival of the fittest

De positieve kant van de btw-verhoging is dat kunstenaars hun beroepskosten nu ook tegen het hoogste tarief kunnen aftrekken. “Daardoor is het nu veel lucratiever om bijvoorbeeld die spiegelreflexcamera te kopen om je werk mee te fotograferen of een laptop aan te schaffen om presentaties op te geven”, legt Langeveld uit. “Maak daar gebruik van. Het kan aardig wat opleveren. Zo veel zelfs, dat je zou kunnen overwegen om niet de hele verhoging aan de klant door te rekenen of door hem in termijnen te laten betalen. Je moet tenslotte iets doen om hem te verleiden.” Voor veel kunstenaars is dat een heuse mentaliteitsverandering, weet Langeveld. “Maar misschien is dat ook wel eens goed. Al die jaren subsidie heeft ze op een bepaalde manier lui gemaakt. Niet dat ze niks doen – want ze werken allemaal keihard – maar ze zijn het besef kwijtgeraakt dat ze ook echt hun brood kunnen verdienen met datgene wat ze doen. En nu moeten ze wel. Het is een survival of the fittest.” ■

Hoe biedt u de btw-verhoging het hoofd?

Laat het weten op www.kvk.nl/hallo of scan deze QR-code met uw smartphone.

Anja Vosdingh Bessem, beeldend kunstenaar:

“Ik ga mijn prijzen naar beneden bijstellen”

“Opgewekte, volle en sensuele dames in brons. Zo typeer ik mijn beeldhouwwerk. Ik heb ze altijd met enorm veel plezier gemaakt en ik vind het nog steeds heerlijk om in klei te kneden, maar of ik dat tot mijn 65ste kan doen, betwijfel ik inmiddels. Op dit moment leef ik grotendeels van mijn spaargeld en dat was eigenlijk bedoeld voor mijn pensioen. De crisis raakt ons beeldend kunstenaars al extra hard. Vanwege de hoge koperprijzen is het bronsgieten onlangs met 25 procent verhoogd en doordat er zoveel beelden worden gestolen, zijn de verzekeringen onbetaalbaar geworden. En dan moeten we ineens ook dertien procent meer btw betalen. Mijn klanten zijn vooral particulieren, dus sinds de btw-verhoging verkoop ik nog maar heel weinig en ik ben echt niet de enige. Ik ben precies een van die culturele ondernemers die de overheid zo graag wilde. En nu doen ze dit. Onbegrijpelijk. Ik vraag me ook

af of deze maatregel uiteindelijk wel wat oplevert. Er wordt gewoon veel minder verkocht. Natuurlijk begrijp ik dat we allemaal moeten bezuinigen en dat het geld ergens vandaan moet komen. Als ik het voor het zeggen had, zou ik veel liever negentig procent van het defensiebudget afhaken of de voetbalwedstrijden verhogen van zes naar negentien procent. Maar ach, misschien is het ook maar beter dat ik kunstenaar ben en geen politicus. Het is gewoon zo ontzettend jammer dat kunst straks iets voor de rijken wordt. Zonde, want als je ziet wie er allemaal naar mijn open atelierroute komt; dat zijn echt niet alleen rijke stinkers. Die mensen komen uit alle lagen van de bevolking. Iedereen houdt van kunst. Het enige dat ik kan verzinnen, is nog meer exposities organiseren en mijn prijzen ondanks de btw-verhoging toch maar wat lager houden.” www.anjavosdinghbessem.nl

Francesco Scafidi, percussionist en zanger:

“We bieden nu een extra breed pakket aan”

“Deze maatregel komt onze sector bijzonder slecht uit. Door de crisis werden we al zo zwaar getroffen – het is steeds lastiger om sponsoren te vinden – en dan gebeurt ineens dit. En dan de manier waarop. Eerst wel, toen weer niet en een jaar later alsnog en dan nog wel zo onaangekondigd. Ik wist niet waar ik aan toe was en mijn klanten evenmin. Vanaf wanneer geldt die maatregel? Is dat het moment van spelen of de factuurdatum? De Belastingdienst was er totaal onduidelijk over. Geen informatie op de site en aan de telefoon konden ze ons ook niets vertellen. Voor de kleinere groepjes die op particuliere feestjes en partijen optreden is dit een rechtstreekse ramp. Mensen zijn ten einde raad. Ze zouden ons kunstenaars juist moeten koesteren in plaats van bestraffen. Wees blij dat we er zijn. Zeker een groep als de onze. Met onze middeleeuwse muziek-

groep Datura, waar ik zang en percussie doe, houden we de muziek van onze voorvaders levend. Wij spelen veel op evenementen en stadsfeesten en we geven workshops aan gemeenten. Die kunnen de btw zelf weer terugkrijgen, dus daar is niet zo veel aan de hand. Maar toch merken ook wij het verschil. Voorheen traden we elk weekend wel een paar keer op. Nu is dat veel minder. Hoe ik er zelf mee omga? Gewoon nog meer mijn best doen en een breed pakket te bieden. Zo hebben wij ook een educatief programma voor scholen en geven we dansworkshops. Binnenkort komt onze nieuwe cd uit, waar we natuurlijk supertrots op zijn. Dat is weer mooi promotiemateriaal. Verder is het gewoon afwachten tot de crisis voorbij is en hopen dat de maatregel weer wordt teruggedraaid.” www.artika.nl

René Smoorenburg, schilder van realistische stillevens:

“Kunst zal altijd blijven”

“Ik houd van schoonheid en eenvoud. Daarom schilder ik ook realistische stillevens in de zeventiende-eeuwse Hollandsche traditie. Perziken in een tinnen schaal, roze rozen in een vaas, roodgale appels op een tafel. Mijn werk wordt gekocht door particulieren en verzamelaars. Daarnaast geef ik les aan groepen volwassenen die soms de kunstacademie hebben gedaan. Mijn werk verkoopt goed. Van de btw-verhoging zal ik dan ook niet direct veel last hebben. Een luxepositie, maar ik begrijp heel goed dat die btw-verhoging funest is voor de sector. Veel kunstenaars hadden er al een baan naast, maar nu wordt het ze bijna onmogelijk gemaakt hun vak nog uit te oefenen. En dan te bedenken dat andere sectoren die door de crisis worden getroffen, zoals de loodgieters, juist van negentien naar zes procent zijn

gegaan. Hoe oneerlijk is dat? Alsof wij geen economische poot zijn. Moet je eens kijken hoeveel geld er ieder jaar in de kunst omgaat. Het allerschandaligst vind ik nog wel dat ze de kunstuitleen niet tegemoet zijn gekomen door een tussenregeling te treffen. Werk wat vorig jaar is uitgeleend wordt nu, na een jaar sparen, definitief afgerekend volgens het lage tarief. De galerie en de kunstenaar schieten er dus behoorlijk bij in. Gelukkig hebben kunstenaars een geweldige drive die niet zo maar te stoppen is. Kunst zal er dus altijd wel weer komen. Maar de makers houden er met die negentien procent wel veel minder aan over. Ook moeten kunstenaars nog meer manieren bedenken om hun werk te verkopen. Het is voor velen de enige manier om het hoofd boven water te houden.” www.renesmoorenburg.nl

